

It is merely a potsherd

חספא בעלמא הוא –

OVERVIEW

Our משנה states that all שטרות (except גיטי נשים ושחרורי עבדים) are כשר even if they were presented and signed by עכו"ם. The גמרא asked how a שטר מתנה, which transfers the property, can be effective (since there were no עדי ישראל); it is a חספא בעלמא. רש"י explains¹ why the גמרא did not establish that the משנה is discussing a case where there were ישראל. However, תוספות rejects רש"י's explanation and offers one of his own.

פירש בקונטרס דהוה מצי לשנויי בעדי מסירה ורבי אלעזר היא –

עדי explained that the גמרא could have answered that there were עדי מסירה on this שטר מתנה and the משנה is according to ר"א who maintains - The reason the גמרא did not offer this answer is -

אלא דשינויא דחיקא הוא –

Only because it is an awkward answer; רש"י explains why this is considered a שינויא דחיקא -

דהא לעיל³ פרכינן עלה מדסיפא רבי שמעון בשטתו דרבי אלעזר –

Because previously when the גמרא attempted to establish our משנה (of כל' according to ר"א, the גמרא challenged this assumption, saying, 'since the תנא of the סיפא of this משנה (who maintains that all שטרות העולים בערכאות are כשר even גיטי נשים) is ר"ש who follows the view of ר"א (regarding ע"מ כרתי) -

מכלל דרישא לאו רבי אלעזר –

We can infer that ר"א of the רישא disagrees with ר"א and maintains עדי. Therefore, רש"י concludes that to establish the ת"ק of our משנה according to ר"א is a שינויא דחיקא.

פירש"י disagrees with תוספות:

וקשה דאדרבה תירוץ דבעדי מסירה ורבי אלעזר נשאר לפי המסקנא⁴ –

And it is difficult to accept this explanation, for on the contrary this answer that our משנה (of ערכאות) is in a case where there are עדי מסירה and we are following the view of ר"א, this answer remains according to the

¹ ד"ה תני.

² This would explain why it is a valid שטר מתנה, for the עדי מסירה make the קנין effective.

³ ט, ב (on the very bottom).

⁴ י, א (Top of).

conclusion of the גמרא previously -

דמשני כי קתני מילתא דליתא בקדושין -

For the גיטין answered that the ברייתא teaches (the similarity between גיטין and נשים (שחרורי עבדים) only the similarities which is not found by קידושין.

This proves that we are following the view of ר"א regarding ע"מ כרתי -

דאי בלא עדי מסירה וכרבי מאיר אפילו בקדושין פסלינן ערכאות מדאורייתא⁵ -

For if our משנה (of ערכאות) is in a case where there are no ע"מ and according to ר"מ (who maintains כרתי עדי חתימה כרתי) then even by a שטר which was signed we will disqualify מדאורייתא קידושין. Therefore we must say that according to this answer we maintain that ע"מ כרתי like ר"א.⁶

עדי מסירה ואליבא דר"א offers his explanation why we could not answer:

ואומר רבינו יצחק דכי היכי דפסלינן בגט אף בעדי מסירה ושמות מובהקים⁷ -

And the ר"י answers that just as we invalidate a גט which was signed by even if there were ע"מ and שמות מובהקים; the reason is -

משום דלמא אתי למיסמך עליהו בלא עדי מסירה ישראל⁸ -

Because we are concerned that perhaps we will come to depend on the even without the Jewish ע"מ -

הכי נמי פסלינן בשטר מתנה⁹ -

Similarly we also disqualify ערכאות by a שטר מתנה as well, even if there are עדי מסירה ישראל.

⁵ The similarity between גיטין נשים and שחרורי עבדים regarding ערכאות פסול is one of the three similarities mentioned in the ברייתא. The גמרא concluded that the ברייתא mentions only those similarities which are not shared by קידושין אשה. If we maintain that the פסול ערכאות is with מסירה ישראל, then we can say that by קידושין it will be a valid קידושין (since עדי מסירה כרתי [and we cannot be מבטל these קידושין, since מדאורייתא she is (מקודשת) however by גיטין נשים the חכמים were גוזר (that it is not a valid גירושין and she needs a new גט) so we should not depend on the ערכאות (see בסופו). If however we follow the view of ר"מ that עדי חתימה כרתי, then just as שחרורי עבדים and גיטין נשים are פסול, the same will apply to אשה בשטר ערכאות.

⁶ Even though this merely proves that the תנא of the ברייתא must follow the view of ר"א, but not necessarily the תנא of our משנה (as רש"י points out in the parenthetical remark), nevertheless once we see that the גמרא accepts this answer, it cannot be considered a דחיקא (see מהרש"ל).

⁷ See יא, א and יא, א that שמות מובהקים are names used exclusively by עכו"ם, where there is (seemingly) no concern that we will assume that they are ישראלים.

⁸ If we will allow this גט (which was signed by the ערכאות) to be כשר since there are מסירה ישראל, it is possible that people will mistakenly assume that it is כשר because the ערכאות are לעדות כשר and will permit such a גט even if there are no מסירה ישראל, but only עדי מסירה עכו"ם. In such a case the גט is פסול מדאורייתא.

⁹ The reason it is פסול is because we are concerned that people will use ערכאות for a מתנה שטר even without עדי מסירה ישראל.

¹⁰ ערכאות signed by שטר מתנה explains what is the concern by תוספות

ולא תיקנו¹¹ חכמים להאמינם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן לראיה –

And the חכמים never instituted to believe ערכאות except for notes of loans and sales, which these notes are merely used for proof -

ואין נעשה על פי עדותן שום קנין¹² –

And no acquisition is accomplished by the testimony of the ערכאות -

אבל שטר מתנה אין כשר לקנות בו מדאורייתא –

However a שטר מתנה is not fit מדאורייתא to acquire something with it -

אלא אם כן יש עדים כשרים בשעת מסירה¹³ –

Unless there are proper Jewish עדים at the time of transferring the שטר.

שטר מתנה (or its equivalent) is necessary by a תוספות explains that עדי מסירה

ואפילו אם נאמר¹⁴ ששטר מתנה שחתמו בו ישראל כשר לקנות בו בלא עדי מסירה¹⁵ –

And even if we were to say that a שטר מתנה which Jewish witnesses signed is כשר to acquire with it (even) without עדי מסירה (nevertheless, this does not contradict the premise mentioned above that there is a need for עדי מסירה in order to be קונה with a שטר מתנה, because) -

היינו משום שידוע על ידי עדי חתימה שהן כשרים מן התורה¹⁶ –

That is because it is known through the עדי חתימה who are כשר מן התורה -

שבא השטר מיד הנותן ליד המקבל¹⁷ –

¹⁰ is (perhaps) responding to the question that just as the חכמים were מתקן to accept the testimony of ערכאות regarding a loan or a sale (see following footnote # 11), why cannot we accept their testimony regarding a מתנה. Concerning a גט it is understood that since they are פסול לעדות there can be no גט and the חכמים cannot change this rule and permit an איש to marry; however concerning money matters; just as we believe them regarding מלוה we should also accept their testimony regarding a מתנה.

¹¹ It is evident from the words תיקנו חכמים that (even) regarding מלוה the ערכאות are not מדאורייתא כשר; however, the חכמים were מתקן (because of מלכות) that their testimony be accepted.

¹² תוספות is answering that concerning verification of an act (a שטר ראייה), such as a loan or a sale (where no עדי מסירה are necessary) and the transaction is accomplished without the שטר (by the transference of money for instance), the חכמים were willing to grant the power to the ערכאות to verify the transaction (because they are saying the truth, and they do not create any change in ownership). However by a שטר מתנה which is a שטר קנין (where עדי מסירה are necessary), the חכמים were reluctant to give the ערכאות the power to create a new reality by changing the ownership status of the מתנה from the grantor to the recipient.

¹³ We are now following the view of ר"א that ע"מ כרתי ר"א.

¹⁴ See 'מיהו יש לחלק וכו', תוספות ד, ד"ה דקיי"ל.

¹⁵ Seemingly just as by a שטר מתנה without ע"מ (and only ע"ה) it is כשר because we know that there was an intent to grant this gift and the שטר was transferred, similarly since the ערכאות signed on the שטר מתנה we have the same verification that the שטר מתנה was transferred to the recipient.

¹⁶ These עדי חתימה are עדי מסירה therefore they can create virtual עדי מסירה (see following footnote # 17), however עדי חתימה who are עכו"ם, so even though they are נאמן, nevertheless they cannot create virtual עדי מסירה.

¹⁷ The עדי חתימה sign the שטר מתנה at the request of the grantor of the gift (not the recipient). It is obvious that after they sign it, they give it to the grantor who in turn gives it to the recipient. It is as if the two

That the שטר passed from the giver to the recipient -

וכן כשר בהודאת נותן שהוא כק' עדים –

And similarly a שטר מתנה (without ¹⁸ עדים) is כשר **if the grantor admits** that he transferred it to the recipient, for his admission (to his own detriment) is considered the **equivalent to** (the testimony of) **a hundred witnesses**. In all these cases the שטר מתנה is effective since there is the equivalent of עדי מסירה.

אבל בשטר שחותמין בו עובדי כוכבים –

However, by a שטר which sign עכו"ם –

שאין בו לא עדי מסירה ולא עדי חתימה שכשרים להעיד ולא הודאת בעל דין –

In which there are no עדי מסירה and no עדי חתימה who are fit to testify, and no admission of the grantor, this type of שטר מתנה –

לא חשוב שטר לקנות על ידו¹⁹ ולא הוא אלא חספא בעלמא –

Is not considered a שטר with which to acquire anything, but rather it is a חספא בעלמא. Therefore even if there were עדי מסירה, the שטר מתנה would not be effective because we are concerned that they may mistakenly use the ערכאות without עדי מסירה, which is ineffective.

ערכאות rejects a possible alternate explanation why a שטר מתנה which is signed by עדי מסירה is a חספא בעלמא (and עדי מסירה are insufficient):

אבל אין לומר דלהכי חשיב ליה חספא בעלמא –

However one cannot answer that the reason the שטר מתנה is considered a חספא בעלמא is –

משום דמתניתין כיילא שטר מתנה בהדי שאר שטרות –

Because since our משנה included שטר מתנה together with all other שטרות – דכשרים אפילו כתיבתן וחתימתן עובדי כוכבים דהשתא לא מהני עדי מסירה מידי –

Which are כשר even if they were written and signed by עכו"ם,²⁰ so that now the עדי מסירה will not accomplish anything²¹ –

signers testify that it was in the hands of the grantor and then passed to the hands of the recipient (otherwise, how is the recipient in possession of the שטר מתנה). We have virtual עדי מסירה.

¹⁸ There is a dispute among the commentaries what תוספות means with 'בהודאת נותן'; whether we are discussing a שטר which the grantor wrote or signed or whether we are discussing a שטר מתנה which is not signed at all, merely that the grantor admits to giving this שטר to the recipient. See נה"מ.

¹⁹ See 'Thinking it over' # 2.

²⁰ תוספות assumes that since שטר מתנה is included when the משנה states כל השטרות, therefore the case where שטר מתנה is כשר is in the exact same situation where שאר שטרות are כשר, namely even if עכו"ם. See 'Thinking it over' # 1.

²¹ See the גמרא יא,א where it questions the utility of עדי מסירה by a שטר פרסאה, since the עדים cannot read the שטר. Therefore we could not have said here that there are עדי מסירה, since even if there were עדי מסירה it would be useless for they cannot read the שטר מתנה, since it was written by the עכו"ם (See סוכ"ד אות מה ע"פ). For alternate explanations see אמ"ה # 95 – 97.

rejects this explanation:

דהא בברייתא דבסמוך²² כולל יחד כל השטרות דכשרים בערכאות ואפילו גיטי נשים –
For the כשר by שטרות that are shortly includes together all the ברייתא –
גיטי נשים, even ערכאות,

ואפילו הכי לא מכשרינן בגיטין אלא בכתיבת ישראל ובעדי מסירה –
But nevertheless we do not validate the גיטי נשים unless it was written by
- עדי מסירה (for a requires לשמה גט) and there were ישראל a

ובשאר שטרות כשר בכל ענין²³. ר"י:

And by the other שטרות it is כשר in any manner (even if it was written by
[The above is the view of] the ר"י). (עדי מסירה, and without עכו"ם).

SUMMARY

Even according to ר"א a שטר מתנה that was signed by ערכאות and there were
would be פסול (if not for דמלכותא) because of the concern that
ע"מ ישראל and then it is פסול since the ערכאות have no power
to effect a קנין.

THINKING IT OVER

1. תוספות proposes an explanation why we do not establish the case of מתנה
with ע"מ, because since the משנה includes שטר מתנה with other שטרות where it
is כשר even if they were written and signed by עכו"ם, in which case ע"מ are
of no avail.²⁴ Why could not have תוספות simply said since he includes מתנה
in שטרות, and by שטרות there is no need for ע"מ, therefore we must
say that שטר מתנה is also כשר without ע"מ?²⁵

2. Why is a שטר מתנה which is signed by ערכאות (so we know that the נותן
gave it to the מקבל)²⁶ different than הודאת נותן which is sufficient?²⁷

²² יא,א.

²³ This proves that the fact that various שטרות are included does not mean that the inclusive ruling applies to
all the שטרות in the same situation. In the ברייתא בסמוך all שטרות are כשר in any event but גט אשה is only
כשר as being שטרות with משנה, similarly even though שטר מתנה is included in our משנה as being שטרות
nevertheless we could differentiate and say the שטר מתנה is כשר only if there is ישראל
כתב ישראל and עדי מסירה who can read the שטר. Therefore we must revert to the original answer of the ר"י.

²⁴ See footnote # 20.

²⁵ מהר"ם.

²⁶ See footnote # 19.

²⁷ נה"מ.